

Dolgozat címe: Tavak komplex vizsgálata és fejlesztése Zalaegerszeg-Őrség térségének példáján

A dolgozatot készítő hallgató neve: Gergály Renáta

Tájépítész mérnöki mesterképzési szak, nappali munkarend

Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet, Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék

Belső témavezető: Dr. Valánszki István -tanszékvezető, egyetemi docens, Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet, Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék

A „Tavak komplex vizsgálata és fejlesztése Zalaegerszeg-Őrség térségének példáján” című diplomatermben Zalaegerszeg és Őrség térségével foglalkoztam, azon belül is az egy hektárnál nagyobb, elsősorban önkormányzati tulajdonban lévő víztározókkal. Helyismeretemből adódóan régóta foglalkoztatott az itt található állóvizek szerepe, jelen állapotuk és fejlettségi szintjük, potenciális fejlesztési lehetőségeik. Különösen a tavak táji és rendszerszintű összefüggéseinek, települési kapcsolatainak és a jellemző tópart típusoknak a feltárását tartottam szükségszerűnek, mely a kutatás fő kérdéskörét és kutatási módszertani alapját képezi. A kiaknázatlan lehetőségeken túl, a kizárólagos horgászati funkcionalitás és a látogatói korlátozás jelenti a térség fő problémakörét, mely feloldására, tavak bevonásának fontosságára helyezem a munkámban a hangsúlyt.

A kutatás alapját különböző léptékekben (térségi, települési és objektum) végzett elemzések, saját szempontrendszeren alapuló részletes terepi felmérések képezték. Térségi szinten, 40 km sugarú mintaterületen belül, az egy hektárnál nagyobb, völgyzárógátas víztározókat összekötő infrastruktúrahálózatok bővítésének lehetőségét kutattam, turisztikailag fejlett és hiányos térségeket azonosítva. Egyedi indikátorrendszer segítségével szelektáltam a részletes, terepi felméréseket integráló, települési szintű vizsgálatokhoz a tavak számát 20-ra. A tavak és a települések kapcsolatrendszerét tártam fel, figyelve a településszerkezetben betöltött szerepükre, infrastruktúrális kapcsolatokra és szabályozási környezetre. Továbbá a legszűkebb, tavak 500 méteres környezetére fókuszált objektum szinten belül három zóna (2. zóna-500 méteres tájsáv, 1. zóna-50 méteres parti sáv, 0. zóna- vízfelületek) segítségével mértem fel egyedi szempontrendszer alapján az állóvizekhez köthető turisztikai infrastruktúra jelen állapotát, eszköztárát, fellelhető természeti és kulturális értékeket.

Elsősorban térségi szinten, a tavak rendszerének vizsgálatával egy egységes természeti és táji értékeken alapuló fejlesztési stratégia kidolgozására törekedtem, mely átfogóan kezeli a tavak rendszerét és bevonja az azokat összekötő településeket, főként aprófalvakat, kisebb és nagyobb községeket. Települési, illetve objektum szinteken eltérő, adott területi sajátosságok által generált ökoturisztikai szemléletű elemzési indikátorrendszert dolgoztam ki.

A kutatás eredményei rámutattak arra, hogy a Zalaegerszeg környéki aprófalvas térség jelentős, ugyanakkor jelenleg alulhasznosított turisztikai potenciállal rendelkezik. A vizsgált víztározók és közvetlen környezetük fejlesztési lehetőségei sokrétűek, ugyanakkor térben és funkcionálisan erősen differenciáltak. A fő és másodlagos fejlesztési irányok mentén biztosítható a rekreációs, edukációs és védelmi potenciálok kiaknázása. A szakirodalmi előzmények és a vizsgálati eredmények összhangban alátámasztották, hogy az ökoturisztikai fejlesztési irány, amely a természetközeli, fenntartható, valamint edukációs és védelmi funkciókat előtérbe helyező turizmusra épül, releváns és megvalósítható célrendszert kínál a térség számára. A fejlesztési lehetőségek feltárását tovább erősítették a szabályozási és területrendezési dokumentumok, valamint az önkormányzati és tulajdonosi egyeztetések.

A kérdőíves vizsgálatok eredményei is alátámasztották a lakossági és látogatói nyitottságot a természetközeli fejlesztések irányába, hiszen a válaszadók túlnyomó többsége pozitívan viszonyult a tavak környéki ökoturisztikai célú beavatkozásokhoz, különösen az edukációs, rekreációs és védelmi funkciókat kiemelve. A terepi felmérések a parttípusok, funkcionális jellemzők és állapotok szisztematikus értékelését tették lehetővé, ezáltal a tópartok differenciált fejlettségi szintjei is feltárhatók voltak. Az Őrségi Nemzeti Park és zalaegerszegi aprófalvas térség tavainak fejlettségbeli különbségei szembetűnők, viszont tulajdonosi hajlandóság nyomán fejlesztésük gyakorlati megvalósítására lenne lehetőség. A dolgozat eredményeként kijelölhető fő fejlesztési irányok, például a Borostyán-tó esetében edukációs, a Pacsai-tónál rekreációs, Maróci-tónál pedig védelmi, az aprófalvas térség komplex fejlesztéséhez járulnak hozzá.

Az így meghatározott funkcionális csoportosítások nem csupán a látogatottság növelését segítik elő, hanem a természetvédelmi és közösségi értékek hosszú távú fenntarthatóságát is szolgálják, illetve előirányozzák a hasonló adottságú, de magántulajdonban lévő tározók bevonásának fontosságát. A kutatás eredményei tehát előrevetítik a térség fejlesztését, amely a természeti erőforrások megőrzésén és fenntartható hasznosításán alapuló, értékteremtő turisztikai fejlődés irányába mutat.